

Szántai Tibor

ELŐTTEM AZ UTÓDOM – A VILÁGBAJNOK FOGATHAJTÓ VISSZAVONULT

Az 1990-as évek elején még megrendezték Jászberényben az Sz. Szász Iván Fogathajtóversenyt. A kiserdőben népes közönség figyelte az akadályhajtást, s a legnagyobb tapsot Taczman Elek kapta. No nemcsak azért, mert a hazai színeket képviselte, hanem mert valami elképesztő vágtában teljesítette hibátlanul a pályát. Ekkor még nem gondoltam, hogy egyszer - nem is olyan soká - mint sportvezető én is kapcsolatba kerülök a berényi hajtóval, aki nem volt könnyű „eset”. Néha nem éppen diplomatikus módon nyilvánított véleményt, de mindig a sport, az eredményes szereplés érdekében emelte fel a hangját. Szerencsére nem kellett hozzá sok idő, hogy jobban megismerjük egymást, s kiderüljön, mindketten élünk-halunk a sportért. Így azután ma már kevés szóból is megértjük egymást. Közben azért történt egy, s más a pályán is, ahol Taczman Elek magyar bajnoki címet szerzett, majd egy ezüstérem után kétszer is megnyerte a mozgássérültek világbajnokságát, miközben az örökös magyar bajnok titulust is megkapta. A sikeres hajtó második világbajnoki címének megszerzését követően döntött úgy, hogy visszavonul. A Taczman név azonban nem tűnt el a fogathajtó sportból, hiszen örökét fia, ifj. Taczman Elek vette át, aki már idén is mutogatta „oroszlánkörmeit”.

– *Hogyan kerültél kapcsolatba az állatokkal, hogyan kötöttél barátságot a lovakkal?*

– Parasztember gyerekeként 1955-ben születtem, s a fáma szerint előbb ültem lovon, mint ahogy járni tudtam. A lovak számomra egészen kis koromtól nagyon sokat jelentettek, s mivel az állatok is elfogadtak engem, így örök barátság alakult ki köztem és a négylábúak között.

– *Mikor fordult meg a fejedben először, hogy a versenyzéssel is komolyan foglalkozol?*

– Már általános iskolás koromban az volt az elképzelésem, hogy valami lovakkal kapcsolatos szakmát fogok tanulni, s lovasversenyző leszek. Az első szalagomat 1967-ben Kisújszálláson nyertem, s akkor már a zsoké pályára készültem. Az eredményeim alapján fel is vettek, ám családi nyomásra mégsem lehetett belőlem zsoké. A család ugyanis úgy gondolta, ha egy parasztyerek elkerül Pestre, akkor ott csavargó lesz. Így azután nem kevesebb, mint 25 évet kellett arra várnom, hogy ismét lovak közelébe kerüljek. Akkor már túl voltam azon a balesten, amely miatt már csak a fogathajtás jöhetett szóba. Két csikót vettem 1988 őszén, s elkezdtem kocsikázni.

Először csak hobbiszinten hajtottam, majd amikor az eredmények egymás után jöttek egyre magasabbra emeltük a mércét. Így lettem A-kategóriás nemzetközi minősítésű versenyző.

– *Tegyük hozzá, hogy az egészségesek között szerezted meg ezt a minősítést.*

– Igen, először az egészségesek között kezdtem versenyezni. Bekerültem a kettesfogathajtó magyar válogatottba, nemzetközi versenyt nyertem egyéniben és csapatban. Szerepeltem Európa-bajnokságon, s a magyar bajnokságban egyéniben harmadik, csapatban negyedik lettem.

– *A 2000-es esztendő jelentős változást hozott sportpályafutásodban.*

– Igen, ugyanis ekkor a kettesfogatról egyesfogatra ültem, s a mozgássérültek világbajnokságán Ausztriában azonnal a második helyen végeztem. Egy évvel később magyar bajnokságot nyertem az egészségesek között, majd 2002-ben egy helyet javítottam a világbajnoki helyezésemen, azaz Németországban világbajnoki címet nyertem. Ezt sikerült 2004-ben Skóciában megismételni, s ezt követően döntöttem úgy, hogy befejezem a versenyzést. Igaz, eredetileg úgy terveztem, hogy az egészségesek svédországi világbajnokságán búcsúozom, ám sajnos ezen nem indult magyar csapat, mert a többiek nem szerezték meg a kvalifikációt. Így azután 2004. június 26-án idehaza fejeztem be fogathajtói pályafutásomat. Egyébként a két világbajnoki címemet a fiamtól kölcsönkapott lóval nyertem, amely jegyeiben, színében ugyanolyan volt, mint az édesapám lóva, amellyel 6 éves koromban lefényképeztek.

– *Mennyivel volt másabb egyesfogatot hajtani mint kettesfogatot?*

– Az amatőrök úgy mondják, hogy a kettesről visszaül az egyesre. Szerintem egyesfogatot hajtani a nehezebb. Sokkal precízebb hajtómunkát igényel az egyesfogat és sokkal jobb lovat. A kettesfogatnál az egyik ló tud egy kicsit pihenni, a másik tud neki segíteni. A bírók egyszerre csak egy lovat látnak, azaz nem tudnak mindig olyan szigorúan, korrekten lepontozni egy-egy díjhajtást.

– *Legnagyobb sikereid idején sem feledkeztél meg arról soha, hogy Sziráki Lajos bácsi nevét megemlítsd.*

– Igen, hiszen ő volt az első edzőm 40 évvel ezelőtt. Az 1960-as évek közepén ő tanított meg lovagolni, s az első díjugratóverseny megnyerésekor is ő volt mellettem. A 25 éves kihagyás után is őt kerestem meg, hogy legyen az edzőm, s ezt ő szívesen vállalta. Nem kis szerepe volt abban, hogy idehaza és a nagyvilágban is sikeresen szerepeltem. Az ő szaktudása, kitartó biztatása és segítsége nélkül ezeket az eredményeket biztos, hogy nem tudtam volna elérni.

– *A hosszú kihagyás után a többiekhez képest kissé későn kezdted a fogathajtást.*

– Való igaz, hogy a többiek már gyerekkorukban odakerültek a ménes mellé, előbb segédhajtók lettek, majd fogathajtók, azaz folyamatosan lovak mellett voltak. Én hobbiszintem kezdtem először csak hajtani, a család és a magam szórakoztatására. Ahogy jönni kezdtek az eredmények, úgy nőtt meg az „étvágy”. Mivel Lajos bácsi

szakmailag és emberileg is nagyon sokat segített, s én hajlandó voltam tanulni, így megvolt a lehetősége annak, hogy még jobb eredményeket érjek el.

– *A lovassportokról tudjuk, hogy elég költségigényesek, s bizony meglehetősen időigényesek is. Hogyan viselte a család, hogy a családfő sikeres fogathajtó?*

– A lovassportokon belül a fogathajtó szakág a legköltségesebb, s az egyéb sportágak tekintetében is a technikai sportok után a második helyen áll. Szerencsére mindig voltak szponzoraim, akiket az egyre jobb eredmények meggyőztek arról, hogy érdemes engem támogatni. Nem volt persze könnyű időszak a család számára sem a versenyekkel, edzésekkel eltöltött évek. Napi 8-10 órát kellett a lovakkal foglalkoznom, s ez az anyagiakon túl bizony a családon belüli kapcsolatokat is befolyásolta. Szerencsés vagyok, mert feleségem mindenben segített, támogatott, míg fiam a segédhajtóm volt. Azaz, a teljes család kivette részét a munkából.

– *Az, hogy a fiad volt a segédhajtód mennyiben könnyítette vagy nehezítette a helyzetedet?*

– Főleg az első időszakban bizony nagyon féltettem a gyereket. A fogathajtóversenyeken ugyanis nem ritka, hogy egy-egy fogat felborul, s ekkor bizony a segédhajtók komoly veszélyben vannak. A hajtó pedig felelősséggel tartozik segédhajtójáért. Az apa és fia kapcsolat ezt a felelősséget számomra még hangsúlyosabbá tette. Persze biztosságot is adott a gyerek mögöttem, hiszen ő pedig az apját kellett, hogy

segítse. Ugyanakkor az anyja pedig kettőnkért izgult, azaz a család minden tagjának megvolt a szerepe a versenyeken.

– *Köztudott, hogy a fiad váltott, ő folytatja a versenyzést, azaz a Taczman név nem tűnik el a fogatsportból. A bakon volt a könnyebb vagy most a pálya szélén?*

– Őszintén szólva most sokkal jobban izgulok érte, mint amikor a hátam mögött volt.

– *Melyik versenyedre emlékezel a legszívesebben?*

– Nem könnyű erre a kérdésre válaszolnom. Volt több olyan verseny, melyen látványosan borultunk, ám szerencsére különösebb sérülés nélkül megúsztuk az esést. Talán az 1998-as kettesfogathajtó bajnoki döntő az, amely a legizgalmasabbra sikeredett számomra. Az akadályhajtást olyan nagy nevek előtt nyertem meg Szilvásváradon mint Szegedi Gábor, Benkő Sándor, a Lázár testvérek, akik több világbajnokságot is megjártak. Ráadásul - nem tudom, hogy honnan - sok jázszági volt a nézőtéren, akik hangosan biztattak, s ez nagyon sokat segített. Nagy élmény volt az első világbajnoki szereplésem is, amikor hajszállal maradtam le az aranyéremről. Természetesen a két világbajnoki siker külön kategóriába tartozik, de nagyon büszke vagyok az egészségesek között elért eredményeimre is.

– *Van-e esetleg benned hiányérzet pályafutásod kapcsán?*

– Nyilván van, hiszen a világbajnoki ezüst lehetett volna arany, s a Duna-Alpes Kupán is nyerhettem volna érmet az egészségesek között. Ami a leginkább hiányzik, az az olimpiai szereplés. Egy időben ugyanis felröppent a hír, miszerint a 2004-es athéni paralimpia műsorára felveszik a fogathajtást. Az az igazság, hogy 2002-ben éppen ezért nem hagytam még abba a versenyzést. Szerettem volna ugyanis az olimpián rajthoz állni. Sajnos a fogathajtás nem került a műsorba, így ez kimaradt az életemből.

– *Mennyire ismerték el az eredményeidet?*

– Azt hiszem, hogy a lovassporthoz közel álló emberek, azaz a szakma elismerte sikereimet. A Magyar Lovas Szövetségtől megkaptam az örökös magyar bajnok címet, voltam az év sportolója, a megye, a város legjobb sportolója. Azt hiszem mindenképpen elégedett lehetek, ám ezek anyagiakkal nem jártak. Az erkölcsi elismerés mellett az anyagi elismerés ugyanis még nem volt olyan szinten, mint amit talán megérdemeltünk volna. Ez persze nemcsak a fogathajtósporra igaz manapság, hanem sok más sportágra is Magyarországon.

– *Volt-e versenyzői példaképed?*

– A fogathajtás több versenyszámból áll, s versenyszámonként voltak olyanok, akikre felnéztem. Bárdos György, a többszörös fogathajtó világbajnok maratonhajtása mindenképpen példa volt, de említhetném Juhász Lászlót, vagy a mostaniak közül Lázár Zoltánt is. A díjhajtásban Bozsik hihetetlen türelme, kitartása volt számomra a példa.

– *A három versenyszám közül melyik volt a kedvenced?*

– A kedvencem a maratonhajtás volt, de a legeredményesebb az akadályhajtásban voltam.

– *Ma már a fiad miatt izgulsz. Mit gondolsz, ő tudja majd folytatni sikereidet?*

– Nagyon szeretnénk, hogy így legyen. Jelenleg a második helyen áll a magyar bajnokság versenyében. Ennél rosszabb helyen már nem végezhet. A tehetsége a szakemberek szerint is megvan, s a többi már „csak” azon múlik, hogy mennyi ideje lesz - főiskolára jár -, illetve a sikeres versenyzéshez rendelkezésre állnak-e majd a szükséges anyagiak.

Taczman Elek az utóbbi évek egyik, ha nem a legeredményesebb jászberényi sportolója volt, aki sikereivel hozzájárult ahhoz is, hogy városunk, Jászberény nevét a világban is megismerjék. Köszönet ezért a kiváló fogathajtónak, aki nem távolodott el kedvenc sportágától, hiszen fia versenyzését segíti. Reméljük, ezt is olyan sikerrel teszi, mint amilyen sikeres volt aktív hajtó korában.

Szűcs Lajos

A JÁSZBOLDOGHÁZI GYEPEK HASZNÁLATÁRÓL

A község környezeti- és mezőgazdálkodásában az elmúlt másfél évtized jelentős változásokat hozott. A gazdasági nehézségek miatt az évtizedek óta tartó csökkenő állattenyésztés településünkön az állatállományok teljes felszámolását eredményezte, mely szorosan összefügg a településhez tartozó gyepterületek használatával. Napjainkban, amikor végigmegyünk a településeket összekötő utakon vagy a természeti szépségeket rejtő mezőkön és mezsgyéken, gyakran találkozunk parlagon hagyott területekkel, elgyomosodott határrészekkel.

Európa vegetációtípusai között meglehetősen egyedi a kontinens belső területein a szikesek előfordulása. Kialakulásuk a földtörténeti negyedkor klíma- és vegetációváltozásaival is kapcsolatban van, de újabb elterjedésük antropogén hatásra vezethető vissza. Ez utóbbi komplex hatás: az alföldi erdőirtások, folyószabályozások, vízlevezetések és a külterjes, csaknem egész éves legeltető állattartás eredménye. Ott alakultak és alakulnak ki szikes puszták, ahol a magas sótartalmú talajvíz a felszínhez közel helyezkedik el, és a jellemzően száraz éghajlat következtében a párolgás nagyobb, mint a lehulló csapadékmennyiség. Mindezek eredményeként Közép-Európa legnagyobb szikes térségei ma Magyarországon találhatóak. A szikes puszták a Duna, a Tisza és a Körösök egykori, szabályozás előtti árterei helyén széles körben elterjedtek. Sokszor szintén szikes, ezért gyenge minőségű szántókkal váltakoznak, illetve azok veszik körül őket. Esetenként a szikesek értékes löszgyepmaradványokat foglalnak magukba. Természeti értékeik között találhatunk bennszülött növény- és lepkefajokat, illetve számos, Európában, illetve világszerte is veszélyeztetett pusztai- és vízimadárfajt. Ezek közül több nagy tömegben fordul elő a szikes pusztákon őszi, illetve tavaszi vonulása során, így a szikesek a kontinentális jelentőségű madármozgalmakban is fontos szerepet töltenek be.

A táj kialakulásáról

A boldogházi határban található gyepek is nádas, mocsaras árterekből alakultak ki. Az emberek itt sokáig halászatból, vadászatból és állattartásból éltek. Az idők folyamán megépült a védőgát, az öntözőcsatorna, a vasút, és a Tápiót szabályozták (1. ábra). A táj jellege megváltozott.